

Przemysław Zdyb

Uniwersytet Szczeciński

ORCID: 0000-0002-2068-4556

przemyslaw.zdyb@usz.edu.pl

Ramy prawne działania obywatelskich społeczności energetycznych

Wstęp

Odejście od wytwarzania energii w dużych, centralnych instalacjach wytwórczych i przechodzenie na zdecentralizowaną produkcję energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii, a także rozwój rynków niskoemisyjnych wyznaczają od wielu lat kierunek zmian w Unii Europejskiej. Podkreśla się potrzebę bardziej elastycznego zorganizowania rynków energii elektrycznej oraz pełnej integracji wszystkich uczestników rynku, w tym wytwórców energii odnawialnej, nowych dostawców usług energetycznych, magazynowania energii i elastycznego odbioru¹.

Jedną z form realizacji wskazanych postulatów jest wykorzystanie potencjału tkwiącego w technologiach rozproszonego wytwarzania energii przez społeczności lokalne. Mając to na uwadze jednym z celów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniającą dyrektywę 2012/27/UE² jest zobowiązanie państw członkowskich do stworzenia nowego podmiotu jakim jest obywatelska społeczność energetyczna (dalej jako OSE), której przedmiotem działalności może być wytwarzanie, dystrybucja, sprzedaż, zużywanie, agregacja lub magazynowanie energii, a także świadczenie usług w zakresie efektywności energetycznej, ładowania pojazdów elektrycznych lub świadczenie innych usług energetycznych swoim członkom lub udziałowcom³. Jest to kolejne rozwiązanie

¹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – *Zainicjowanie procesu publicznych konsultacji na temat nowej struktury rynku energii* z dnia 15 lipca 2015 r., Bruksela, COM(2015) 340 final.

² Dz.U. UE L z 2019 r., Nr 158, s. 125 z późn. zm., dalej jako dyrektywa 2019/944.

³ Zob. motyw 43 dyrektywy 2019/944.

przyjęte w Unii Europejskiej⁴, bowiem już w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 roku w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych⁵ zdefiniowano pojęcie „społeczności energetycznej działającej w zakresie energii odnawialnej”. Wedle definicji jest to podmiot prawny: a) który, zgodnie z mającym zastosowanie prawem krajowym, opiera się na otwartym i dobrowolnym uczestnictwie, jest niezależny i jest skutecznie kontrolowany przez udziałowców lub członków zlokalizowanych w niewielkiej odległości od projektów dotyczących energii odnawialnej będących własnością tego podmiotu prawnego i przez niego rozwijanych; b) którego udziałowcy lub członkowie są osobami fizycznymi, MŚP lub organami lokalnymi, w tym gminnymi; c) którego podstawowym celem – zamiast przynoszenia zysków finansowych – jest raczej przynoszenie korzyści środowiskowych, ekonomicznych lub społecznych jego udziałowcom, członkom lub lokalnym obszarom, na których on działa.

W obu wspomnianych dyrektywach *expressis verbis* podkreślono, by państwa członkowskie ustanowiły ramy pozwalające na promowanie i ułatwianie rozwoju społeczności energetycznych, działających w zakresie energii odnawialnej, poprzez usuwanie m.in. barier regulacyjnych i administracyjnych⁶, oraz by nie napotykały ograniczeń regulacyjnych⁷. Nie są to jedyne bariery ograniczające rozwój OSE; wyróżnia się również bariery technologiczne, ekonomiczne, społeczne czy bardziej specyficzne, jak np. brak jasno określonej polityki rozwoju dla tego typu podmiotów⁸. W przypadku występowania wskazanych barier czy wręcz ich kumulacji dojść może do sytuacji, w której społeczności lokalne nie będą zainteresowane w tego typu przedsięwzięciach⁹. Ze względu na ramy redakcyjne niniejszego artykułu, przedmiotem

⁴ Szerzej na temat rozwoju regulacji rynku energii elektrycznej zob. np. P. Lissoń, *Czy obywatelska społeczność energetyczna to społeczność lokalna? Uwagi na tle nowych regulacji prawa unijnego i prawa polskiego*, „Prawo i Więź” 2021, nr 4(38), s. 464 wraz przywołaną tam literaturą; T. Długosz, *Społeczności energetyczne z pakietu dyrektyw „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków”*, „Forum Prawnicze” 2022, nr 1(69), s. 40–41; E. Mataczyńska, *Społeczności energetyczne – od regulacji unijnych do polskich*, [w:] E. Mataczyńska, A. Kucharska (red.), *Klasy energii. Regulacje, teoria i praktyka*, Rzeszów 2020, s. 31–37; L. Horstink, J.M. Wittmayer, K. Ng, G.P. Luz, E. Marín-González, S. Gährs, I. Campos, I.L. Holstenkamp, S. Oxenaar, D. Brown, *Collective renewable energy prosumers and the promises of the energy union: taking stock*, „Energies” 2020, nr 13(2), s. 421, DOI: 10.3390/en13020421.

⁵ Dz.U. UE L z 2018 r., Nr 328, s. 82 z późn. zm., dalej jako dyrektywa RED II.

⁶ Zob. art. 22 ust. 4 lit. a dyrektywy RED II.

⁷ Zob. motyw 46 dyrektywy 2019/944.

⁸ P. Mikusek, M.M. Sokołowski, *To solve a problem, it must first be named: a register of regulatory barriers to energy communities*, [w:] A. Suchoń, T. Marzec (red.), *Energy cooperatives in selected countries of the world. Legal and economic aspects*, Poznań 2023, s. 38–39.

⁹ V. Azarova, J. Cohen, Ch. Friedl, J. Reichl, *Designing local renewable energy communities to increase social acceptance. Evidence from a choice experiment in Austria, Germany, Italy, and Switzerland*, „Energy Policy” 2019, nr 132, s. 1176–1177.

dalszych rozważań uczyniono bariery prawne ograniczające rozwój obywatelskich społeczności energetycznych.

Pojęcie obywatelskiej społeczności energetycznej

Należy zauważyć, że społeczności energetyczne nie są elementem zupełnie nowym, funkcjonują w Polsce już od dłuższego czasu i są istotnym elementem transformacji energetycznej, na którego rozwój stawia Polska¹⁰. Dotychczas znanymi formami ponadindywidualnymi działalności w obszarze energetyki rozproszonej (w odróżnieniu od działalności prosumenckiej) były formy spółdzielni energetycznej¹¹ lub klastra energii¹². Jednakże te formy energetyki społecznej (obywatelskiej) nie są doskonałe. Jak wskazuje się w literaturze, forma spółdzielni energetycznej oraz klastra energii przewidziana w u.o.z.e. nie pozwala uznać ich za lokalne społeczności energetyczne w rozumieniu przepisów dyrektywy 2019/944 oraz dyrektywy RED II, co wynika przede wszystkim z ustawowych ograniczeń ich funkcjonowania w zakresie podmiotowym i geograficznym¹³.

Ze względu na to konieczna była transpozycja do polskiego porządku prawnego zawartych w art. 16 dyrektywy 2019/944 wytycznych dotyczących ram regulacyjnych dla obywatelskich społeczności energetycznych, co nastąpiło na mocy ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy Prawo

¹⁰ Polityka energetyczna państwa do 2024 r. zawarta w załączniku do uchwały nr 22/2021 Rady Ministrów z dnia 2 lutego 2021 r., opublikowana w obwieszczeniu Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 2 marca 2021 r. w sprawie polityki energetycznej państwa do 2040 r. (M.P. z 2021 r., poz. 264), s. 6. W dokumencie tym wskazano na to, że społeczności energetyczne są to głównie zbiorowe podmioty, w tym m.in. klastry energii, spółdzielnie energetyczne oraz inne podmioty, które organizują się, aby dla dobra członków swej społeczności wytwarzać energię elektryczną na własne potrzeby oraz podejmować się innej działalności (np. magazynowania, dzielenia się energią itd.). Jako cel wskazano zwiększenie liczby takich zbiorowych podmiotów do 300 w 2030 r. (s. 67).

¹¹ Zgodnie z art. 2 pkt 33a ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (t.j. Dz.U. z 2026 r., poz. 68), dalej jako u.o.z.e., spółdzielnie energetyczne to spółdzielnie w rozumieniu art. 1 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 593 z póź. zm.) albo spółdzielnię rolników w rozumieniu art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 4 października 2018 r. o spółdzielniach rolników (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 372), których przedmiotem działalności jest wytwarzanie energii elektrycznej lub biogazu, lub biogazu rolniczego, lub biometanu, lub ciepła w instalacjach odnawialnego źródła energii, obrót nimi lub ich magazynowanie, dokonywane w ramach działalności prowadzonej wyłącznie na rzecz tych spółdzielni oraz ich członków.

¹² Klastry energii jako cywilnoprawne porozumienie pojawiły się w wyniku wejścia w życie ustawy z dnia 22 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r., poz. 925).

¹³ D. Kostecka-Jurczyk, K. Marak, *Spółdzielnie energetyczne i klastry energii jako formy energetyki obywatelskiej w Polsce*, „Studia Prawnoustrojowe” 2024, nr 63, s. 169–170, DOI: 10.31648/sp.9596.

energetyczne oraz niektórych innych ustaw¹⁴. Ustawą zmieniającą do ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne¹⁵ dodano m.in. nowy rozdział 2e *Obywatelskie społeczności energetyczne*, w którym w przepisach art. 11zi–zo u.p.e. stworzono ramy prawnych działania OSE. Jednocześnie pierwszym wnioskiem *de lege lata* jest wskazanie, że nie zostały wprowadzone te instrumenty, które dyrektywa pozostawiła uznaniu państwom członkowskim. Prawo energetyczne wprost zakazuje OSE działania w sposób transgraniczny. OSE nie zostały również uprawnione do zawarcia umowy dotyczącej eksploataowania ich sieci z odpowiednim operatorem systemu dystrybucyjnego lub operatorem systemu przesyłowego, do którego ich sieć jest podłączona.

Część rozwiązanych prawnych weszła w życie z dniem 23 września 2023 r., jednak pełne funkcjonowanie OSE możliwe jest po 24 sierpnia 2024 r., kiedy zaczęły obowiązywać przepisy stanowiące podstawę do wpisania ich przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (dalej jako Prezes URE) do specjalnie stworzonego wykazu.

Na potrzeby wprowadzenia nowej kategorii podmiotu działającego w sektorze elektroenergetycznym w art. 3 pkt 13f u.p.e. (na wzór definicji z art. 2 pkt 11 dyrektywy 2019/944) przyjęto normatywne zdefiniowanie OSE. Zgodnie z powołanym przepisem OSE to podmiot posiadający zdolność prawną¹⁶, który:

- a) opiera się na dobrowolnym i otwartym uczestnictwie i w którym uprawnienia decyzyjne i kontrolne przysługują członkom, udziałowcom lub wspólnikom będącym wyłącznie osobami fizycznymi, jednostkami samorządu terytorialnego, mikroprzedsiębiorcami lub małymi przedsiębiorcami w rozumieniu art. 7 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców, dla których działalność gospodarcza w sektorze energetycznym nie stanowi przedmiotu podstawowej działalności gospodarczej określonej zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 40 ust. 2 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej;
- b) za główny cel ma zapewnienie korzyści środowiskowych, gospodarczych lub społecznych dla swoich członków, udziałowców lub wspólników lub obszarów lokalnych, na których prowadzi działalność;
- c) może zajmować się:
 - w odniesieniu do energii elektrycznej: wytwarzaniem, zużywaniem lub dystrybucją, lub sprzedażą, lub obrotem, lub agregacją, lub magazynowaniem; lub realizowaniem przedsięwzięć służących

¹⁴ Dz.U. poz. 1681.

¹⁵ T.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 266 z późn. zm., dalej jako u.p.e.

¹⁶ Jak przyjmuje się w doktrynie, zdolność prawna oznacza możliwość bycia podmiotem praw i obowiązków z zakresu prawa cywilnego. Zob. A. Wolter, J. Ignatowicz, K. Stefaniuk, *Prawo cywilne. Zarys części ogólnej*, Warszawa 2020, s. 193.

poprawie efektywności energetycznej w rozumieniu art. 2 pkt 12 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej, lub świadczeniem usług ładowania pojazdów elektrycznych, o których mowa w ustawie z dnia 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych, lub

- świadczeniem innych usług na rynkach energii elektrycznej, w tym usług systemowych lub usług elastyczności, lub
- wytwarzaniem, zużywaniem, magazynowaniem lub sprzedażą biogazu, biogazu rolniczego, biomasy i biomasy pochodzenia rolniczego w rozumieniu art. 2 pkt 1, 2, 3 i 3b u.o.z.e. *De lege lata* należy zauważyć, że uprawnienia OSE nie obejmują możliwości zajmowania się ciepłem, np. poprzez korzystanie ze źródeł geotermalnych, które przecież również występują lokalnie.

Powyższa definicja ma rozbudowany, trójelementowy charakter. Członkostwo w OSE jest otwarte dla wszystkich kategorii podmiotów, jednak tylko członkowie lub udziałowcy będący osobami fizycznym, organami samorządowymi, w tym gminami lub małymi przedsiębiorcami, mogą posiadać uprawnienia decyzyjne i kontrolne. Mimo użycia zarówno w dyrektywie, jak i w przepisach u.p.e. słów „obywatel” czy „obywatelska”, nie należy tego interpretować jako wymóg posiadania obywatelstwa UE do uzyskania statusu OSE, a jedynie jako zabieg legislacyjny służący podkreśleniu znaczenia jednostek (osób fizycznych), będących podmiotami praw i obowiązków określonych w tych przepisach dla rozwoju rynku odnawialnych źródeł energii¹⁷. Po drugie, główna działalność tych podmiotów nie powinna być związana z rynkiem energii elektrycznej i nie być nastawiona na zysk¹⁸, a na zaspakajanie zapotrzebowania na energię z odnawialnych źródeł, co jednocześnie pozytywnie wpływa na stan ochrony środowiska. Po trzecie, dla OSE przewidziano szerokie spektrum możliwych działań w zakresie odnawialnych źródeł energii, co umożliwia sięgnięcie po tego typu rozwiązania przez dużą liczbę podmiotów. Na szczególną uwagę zasługuje możliwość działania w formie OSE magazynów energii. W literaturze przedmiotu od kilku lat wyrażana jest krytyka dotycząca braku w polskim porządku prawnym odpowiednich ram regulacyjnych w zakresie funkcjonowania magazynów energii¹⁹.

Innym przykładem wartym podkreślenia jest umożliwienie w ramach OSE funkcjonowania biogazowni, które mają dodatkowe atuty, ponieważ

¹⁷ P. Lissoń, op. cit., s. 472.

¹⁸ Zob. uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw, druk sejmowy nr 3237, s. 6, <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=3237.9> (data dostępu: 23.09.2025).

¹⁹ K. Sobieraj, *Promowanie energii ze źródeł odnawialnych jako przykład potrzeby współdziałania prawa i innowacyjnych technologii*, „Przegląd Ustawodawstwo Gospodarczego” 2022, nr 5, s. 30, DOI: 10.33226/0137-5490.2022.5.4.

wytwarzając biogaz czy biogaz rolniczy, jednocześnie w znacznym stopniu likwiduje się inny istotny problem, jakim jest zagospodarowanie odpadów roślinnych lub zwierzęcych.

Formy prawne OSE

Jak wynika z przepisu art. 11zi ust. 1 u.p.e., OSE może wykonywać działalność w jednej z form: 1) spółdzielni w rozumieniu art. 1 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze; 2) spółdzielni mieszkaniowej, o której mowa w ustawie z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych; 3) wspólnoty mieszkaniowej, o której mowa w art. 6 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali; 4) stowarzyszenia w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach, z wyłączeniem stowarzyszenia zwykłego; 5) spółki osobowej, z wyłączeniem spółki partnerskiej w rozumieniu art. 4 § 1 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych; 6) spółdzielni rolników, o których mowa w ustawie z dnia 4 października 2018 r. o spółdzielniach rolników.

Owe wyliczenie ma charakter katalogu zamkniętego. W świetle przywołanej wcześniej definicji OSE tylko członkowie, udziałowcy lub wspólnicy będący osobami fizycznym, organami samorządowymi, w tym gminami lub małymi przedsiębiorcami mogą mieć uprawnienia decyzyjne i kontrolne. Przepisy u.p.e. o OSE stanowią więc *lex specialis* dla przepisów ww. ustaw dla ustalenia zakresu uprawnień tych podmiotów. Co jednak istotne, członek, udziałowiec lub wspólnik OSE zachowuje prawa i obowiązki wynikające z jego statusu jako odbiorcy końcowego lub odbiorcy aktywnego, w tym odbiorcy energii elektrycznej w gospodarstwie domowym, wynikające z przepisów u.p.e.

Jeżeli OSE prowadzi działalność wyłącznie w zakresie odnawialnych źródeł energii, uprawnienia decyzyjne i kontrolne przysługiwać mogą jedynie członkom, udziałowcom lub wspólnikom posiadającym miejsce zamieszkania lub siedzibę na terenie działania tego samego operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego. W takim przypadku uprawnienia decyzyjne i kontrolne przysługują: 1) średnim przedsiębiorcom w rozumieniu art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo przedsiębiorców; 2) podmiotom, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 1, 2, 4–8 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, czyli np. uczelniom wyższym.

Wskazane szczególne rozwiązanie wynika z wdrożenia do polskiego porządku prawnego społeczności energetycznej działającej w zakresie energii odnawialnej, o której mowa w art. 22 dyrektywy RED II²⁰.

²⁰ Dz.U. UE L z 2018 r., Nr 328, s. 82 z późn. zm.

Obszar działania i zasady funkcjonowania obywatelskiej społeczności energetycznej

Jak wynika z przepisów art. 11zk u.p.e., OSE może prowadzić działalność na obszarze działania jednego operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego, do którego sieci są przyłączone instalacje należące do członków, udziałowców lub wspólników tej społeczności. Należy zauważyć, że jest to dość znaczny obszar, bowiem z reguły wskazani operatorzy prowadzą działalność na obszarze kilku województw. Tym samym było to zdecydowanie korzystniejszy model niż słusznie krytykowane rozwiązanie dotyczące spółdzielni energetycznych, które jeszcze do niedawna, zgodnie z art. 38e ust. 1 pkt 1 u.o.z.e., mogły prowadzić działalność jedynie na obszarze gminy wiejskiej lub miejsko-wiejskiej w rozumieniu przepisów o statystyce publicznej lub na obszarze nie więcej niż 3 tego rodzaju gmin bezpośrednio sąsiadujących ze sobą²¹. Należy jednak odnotować pozytywne zmiany w tym zakresie, jakie miały miejsce w wyniku wejścia w życie z dniem 27 listopada 2025 r. ustawy z dnia 9 października 2025 r. o zmianie ustawy o promowaniu wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych oraz niektórych innych ustaw²². Dotychczas obowiązujące przepisy nie pozwalały bowiem na tworzenie spółdzielni energetycznych na obszarach gmin miejskich. Stanowiło to jedną z barier rozwoju energetyki obywatelskiej w ośrodkach miejskich, gdzie w szczególności zainteresowanie tą formą społeczności energetycznych przejawiają spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe oraz gminy. Jak wskazano w uzasadnieniu projektu ustawy, mimo że „istnieją również inne formy społeczności energetycznych, takie jak klastry energii czy obywatelskie społeczności energetyczne, formy te zakładają inną formę działalności oraz mechanizmy funkcjonowania, a z tego względu, nie stanowią zamienników dla spółdzielni energetycznych”²³. Nadal jednak widoczne są różnice, bowiem w nowym brzmieniu art. 38e ust. 1 pkt 1 u.o.z.e. spółdzielnia energetyczna prowadzić może działalność na obszarze nie więcej niż trzech gmin bezpośrednio sąsiadujących ze sobą, a OSE może prowadzić działalność na obszarze działania jednego operatora systemu dystrybucyjnego.

Obszar działania OSE ustala się na podstawie miejsc przyłączenia instalacji należących do członków, udziałowców lub wspólników tej społeczności do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej o napięciu znamionowym nie wyższym niż 110 kV. Jeżeli OSE prowadzi działalność wyłącznie w zakresie

²¹ Zob. M. Szyrski, *Ruch spółdzielczy w energetyce. Nowe trendy w energetyce lokalnej*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2021, nr 3, s. 192, DOI: 10.14746/rpeis.2021.83.3.12.

²² T.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 1535.

²³ Zob. uzasadnienie rządowego projektu ustawy o promowaniu wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych oraz niektórych innych ustaw, druk sejmowy nr 1746, s. 25, <https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/druk.xsp?nr=1746> (data dostępu: 23.09.2025).

odnawialnych źródeł energii, uprawnienia decyzyjne i kontrolne przysługują członkom, udziałowcom lub wspólnikom posiadającym miejsce zamieszkania lub siedzibę na terenie działania tego samego operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego.

Działalność OSE nie może obejmować połączeń z innymi państwami. Polska nie skorzystała zatem z możliwości, jaką daje art. 16 ust. 2 lit. a dyrektywy 2019/944 w zakresie wprowadzenia ram prawnych do uczestnictwa transgranicznego w takich projektach.

Przechodząc do zasad funkcjonowania OSE, trzeba odnotować, że zgodnie z art. 16 ust. 3 lit. e dyrektywy 2019/944 państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia ram prawnych umożliwiających ustalenie wewnątrz OSE podziału energii elektrycznej, która jest wytwarzana przez będące własnością społeczności jednostki wytwórcze. Podział ten nie może mieć wpływu na obowiązujące opłaty sieciowe, taryfy i inne opłaty. W art. 11zł ust. 1–2 u.p.e. wprowadzony został obowiązek regulacji tej kwestii w statucie lub w umowie OSE. Należy zauważyć, że przepisy u.p.e. nie narzucają tu żadnych szczegółowych rozwiązań, np. czy podział energii między członków OSE ma być równy dla każdego, niezależnie od ilości wytworzonej energii, czy też proporcjonalny oraz jak często rozliczenia energii powinny następować (np. czy w ujęciu dobowym, tygodniowym czy innym). Należy zatem przyjąć, że kwestie te pozostają do uzgodnienia między członkami społeczności, o ile wybrana forma prawna OSE nie zakłada innych zasadach podziału i rozliczeń.

Wykaz obywatelskich społeczności energetycznych

Obywatelska społeczność energetyczna może podjąć działalność po uzyskaniu wpisu do wykazu OSE prowadzonego przez Prezesa URE. Wymóg uzyskania wpisu stanowi przejaw zachowania kontroli państwa nad podmiotami działającymi na rynku energii. Ustawa odróżnia również moment powstania samej OSE i uzyskania przez nią zdolności prawnej (co regulują ustawy, do których odsyła u.p.e. w zakresie prawnych form działania), od momentu rozpoczęcia działalności. Jest to konsekwencją faktu, że dopiero prawidłowo reprezentowana OSE może złożyć wniosek do Prezesa URE o wpis do wykazu OSE. Sam wykaz jest jawny, prowadzony w postaci elektronicznej i zamieszczany na stronie podmiotowej Urzędu Regulacji Energetyki²⁴.

Tryb postępowania w sprawie uzyskania wpisu OSE oraz wykreślenia z wykazu określają przepisy art. 11zm–zn u.p.e. Zgodnie z art. 30 ust. 1

²⁴ Uzyskanie wpisu do wykazu nie zwalnia z obowiązków uzyskania koncesji lub wpisu do rejestru działalności regulowanej, w przypadku podjęcia przez obywatelską społeczność energetyczną działalności podlegającej obowiązkowi uzyskania koncesji lub wpisu do rejestru działalności regulowanej.

u.p.e. Prezes URE wpisuje OSE do wykazu wyłącznie na jej wniosek. Wpis następuje w drodze czynności materialno-technicznej, natomiast odmowa wpisu²⁵ do wykazu oraz wykreślenie z wykazu²⁶ następuje w drodze decyzji administracyjnej. Odmowa wpisu oraz wykreślenie z wykazu następują tylko w przypadku wystąpienia enumeratywnie określonych przesłanek. Prezes URE niezwłocznie wydaje zaświadczenie o wpisie OSE do wykazu. Zgodnie z art. 30 ust. 1 u.p.e. do postępowania przed Prezesem URE stosuje się, z zastrzeżeniem dotyczącym zaskarżania decyzji i postanowień do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeksu postępowania administracyjnego²⁷. Na tym przykładzie widać wyraźnie stale postępujący proces poszerzania kompetencji Prezesa URE poprzez wprowadzenie do przepisów u.p.e. nowych kategorii postępowań przed tym organem regulacyjnym²⁸.

Wymogi formalne wniosku przewiduje art. 11zn ust. 2 i 3 u.p.e. Poza tym wniosek powinien spełniać ogólne wymogi podania, o których mowa w art. 63 § 1–3 k.p.a. Elementy wniosku to:

- 1) nazwa wraz z oznaczeniem formy prawnej OSE;
- 2) miejsce prowadzenia działalności gospodarczej, adres jej siedziby i inne dane teleadresowe OSE;
- 3) numer w Krajowym Rejestrze Sądowym lub numer identyfikacji podatkowej (NIP);
- 4) określenie: a) obszaru i przedmiotu prowadzonej działalności, b) liczby członków OSE, c) operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego, do którego sieci są przyłączone instalacje należące do udziałowców, wspólników lub członków OSE, d) prognozy rocznego zapotrzebowania na poszczególne rodzaje energii będące przedmiotem działalności OSE, e) liczby, rodzajów i lokalizacji instalacji odnawialnego źródła energii, w przypadku ich posiadania, oraz mocy zainstalowanej elektrycznej tych instalacji;
- 5) podpis wnioskodawcy.

²⁵ Prezes URE odmawia, w drodze decyzji, wpisu OSE do wykazu, jeżeli: 1) wydano prawomocne orzeczenie zakazujące wnioskodawcy wykonywania działalności objętej wpisem; 2) złożono wniosek, o którym mowa w ust. 1, niezgodny ze stanem faktycznym; 3) statut lub umowa obywatelskiej społeczności energetycznej są niezgodne z celem i przedmiotem działalności, o których mowa w art. 3 pkt 13f oraz art. 11zi–zl.

²⁶ Prezes URE wykreśla OSE z wykazu w przypadku: 1) złożenia wniosku o wykreślenie z wykazu przez OSE; 2) uzyskania informacji o wykreśleniu podmiotu, o którym mowa w art. 11zi ust. 1, z Krajowego Rejestru Sądowego; 3) uzyskania informacji o wydaniu wobec podmiotu, o którym mowa w art. 11zi ust. 1, prawomocnego orzeczenia zakazującego wykonywania działalności objętej wpisem do wykazu. Wykreślenie z wykazu OSE z przyczyn wskazanych w pkt 2 i 3 następuje z urzędu.

²⁷ T.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 572 z późn. zm., dalej jako k.p.a.

²⁸ Szerzej na temat charakterystyki postępowań przez Prezesa URE zob. P. Zdyb, *Postępowania administracyjne przed Prezesem Urzędu Regulacji Energetyki*, Warszawa 2020, s. 92 i nast.

Do wniosku należy również dołączyć: 1) statut lub umowę obywatelskiej społeczności energetycznej; 2) oświadczenie o kompletności i zgodności z prawdą danych zawartych we wniosku pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań; klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń; 3) oświadczenie, że obywatelska społeczność energetyczna będzie prowadzić działalność wyłączenie w zakresie odnawialnych źródeł energii.

Następnie Prezes URE dokonuje weryfikacji nie tylko samego wniosku pod względem poprawności i prawidłowości przekazanych danych oraz, co należy wyraźnie podkreślić, również statutu lub umowy OSE pod względem zgodności z celem i przedmiotem działalności, o których mowa w art. 3 pkt 13f oraz art. 11zi–zl u.p.e. Takie brzmienie przepisu przyznaje organowi istotny zakres władztwa administracyjnego do dokonywania interpretacji pojęć nieostrych, ponieważ jak wynika z przywołanej już definicji OSE (dokładnie w art. 3 pkt 13f lit. b u.p.e.), jej głównym (a zatem ustawodawca dopuszcza również inne cele) celem ma być zapewnienie korzyści środowiskowych, gospodarczych lub społecznych dla swoich członków, udziałowców lub wspólników lub obszarów lokalnych, na których prowadzi działalność. Korzyści środowiskowe, gospodarcze lub społeczne mają tu charakter pojęć ogólnych, a zatem jednocześnie pojemnych i nieostrych. Zwrócić należy uwagę, że zgodnie z art. 11zm ust. 11 pkt 3 u.p.e. jedną z przesłanek odmowy wpisu do wykazu jest sytuacja, gdy statut lub umowa OSE są niezgodne z celem i przedmiotem działalności, o których mowa w art. 3 pkt 13f oraz art. 11zi–zl. Oznacza to, że nie będzie wystarczające do uzyskania wpisu samo przedłożenie umowy czy statutu, ale również akceptacja poszczególnych ich zapisów pod względem kryterium celowości (a nie tylko legalności). Z jednej strony pozwala to na większą kreatywność społeczności lokalnych i nie zamykanie się organów na innowacyjne pomysły, ale z drugiej strony może powodować, przynajmniej w początkowym okresie funkcjonowania OSE, spory co do właściwej interpretacji przepisów, stąd istotna rola Prezesa URE oraz kontroli sądu w przypadku decyzji odmownych.

Jednocześnie trzeba podkreślić, że Prezes URE nie otrzymał kompetencji do oceny innych postanowień umowy czy statutu, niezwiązanych z samą działalnością jako OSE²⁹.

²⁹ Np. zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 4–6 ustawy Prawo o stowarzyszeniach statut stowarzyszenia określa w szczególności sposób nabywania i utraty członkostwa, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków; władze stowarzyszenia, tryb dokonywania ich wyboru, uzupełniania składu oraz ich kompetencje; możliwość otrzymywania przez członków zarządu wynagrodzenia za czynności wykonywane w związku z pełnioną funkcją; sposób reprezentowania stowarzyszenia, w szczególności sposób zaciągania zobowiązań majątkowych, a także warunki ważności uchwał władz stowarzyszenia.

W przypadku gdy wniosek nie będzie zawierał danych lub do wniosku nie dołączono statutu albo umowy obywatelskiej społeczności energetycznej, albo właściwych oświadczeń, Prezes URE niezwłocznie wzywa wnioskodawcę do uzupełnienia braków w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania wraz z pouczeniem, że nieuzupełnienie braków w tym terminie spowoduje pozostawienie wniosku bez rozpatrzenia. Prezes URE dokonuje wpisu do wykazu OSE w terminie 14 dni od dnia wpływu kompletnego wniosku, przy czym termin ten ma charakter wyłącznie instrukcyjny. Ustawa nie przewiduje również, by sprawa z wniosku mogłaby być załatwiona w sposób milczący.

Wykaz OSE to niejedyny wykaz podmiotów, które można zaliczyć do wspólnot energetycznych, jaki prowadzi Prezes URE. Zgodnie z art. 38f ust. 2 i 4 u.o.z.e. spółdzielnia energetyczna może podjąć działalność po zamieszczeniu jej danych we właściwym wykazie spółdzielni energetycznych. Prezes URE prowadzi wykaz spółdzielni energetycznych działających na obszarach gmin miejskich w rozumieniu przepisów o statystyce publicznej. Natomiast zgodnie z art. 38f ust. 3 u.o.z.e. Dyrektor Generalny Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa prowadzi wykaz spółdzielni energetycznych działających na obszarach gmin wiejskich i miejsko-wiejskich w rozumieniu przepisów o statystyce publicznej. Wprowadzenie różnych wykazów, prowadzonych w dodatku przez różne organy dotyczące samej formy prawnej wytwarzania energii z odnawialnych źródeł, jaką jest spółdzielnia energetyczna, jedynie w oparciu o rozróżnienie miejsca prowadzenia tej działalności budzi zastrzeżenia. *De lege ferenda* celem przejrzystości i spójności tychże wykazów właściwsze było powierzenie ich prowadzenia (w tym przekazanie dotychczasowego wykazu prowadzonego przez Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa) jednemu organowi, jakim jest Prezes URE.

OSE mają również obowiązki informacyjne względem Prezesa URE. Organ ten powinien być informowany o: 1) zmianie danych, o których mowa w art. 11zn ust. 2 pkt 1, 2 i pkt 4 lit. a, c i d; 2) zakończeniu lub zawieszeniu wykonywania działalności gospodarczej; 3) wykreśleniu podmiotu, o którym mowa w art. 11zi ust. 1, z Krajowego Rejestru Sądowego; 4) wydaniu wobec podmiotu, o którym mowa w art. 11zi ust. 1, prawomocnego orzeczenia zakazującego wykonywania działalności objętej wpisem do wykazu

OSE powinny poinformować regulatora w terminie 14 dni od dnia wystąpienia danego zdarzenia. Na podstawie informacji Prezes URE dokonuje zmiany wpisu do wykazu obywatelskich społeczności energetycznych albo wykreślenia obywatelskiej społeczności energetycznej z tego wykazu w terminie 14 dni od dnia otrzymania tej informacji.

Brak realizacji obowiązku informacyjnego zagrożone jest administracyjną karą pieniężną nakładaną w drodze decyzji administracyjnej Prezesa URE na OSE. Jej wysokość może oscylować w granicach od 10 000 zł do 500 000 zł (art. 56 ust. 1 pkt 59 w zw. z ust. 2g u.p.e.). Ustalając wysokość kary pieniężnej,

Prezes URE uwzględnia stopień szkodliwości czynu, stopień zawinienia oraz dotychczasowe zachowanie podmiotu i jego możliwości finansowe. Prezes URE może odstąpić od wymierzenia kary, jeżeli stopień szkodliwości czynu jest niski, a podmiot zaprzestał naruszania prawa lub zrealizował obowiązek.

Bariery prawne ograniczające rozwój OSE

Jak wynika z publicznie dostępnego wykazu OSE prowadzonego przez Prezesa URE, od 24 sierpnia 2024 r. (według stanu na dzień 23 września 2025 r.) w Polsce funkcjonowała tylko jedna obywatelska społeczność energetyczna³⁰. Ponadto w 2024 r. nie wpłynął żaden wniosek o dokonanie wpisu³¹. Liczba ta decydując nie odpowiada zapewne oczekiwaniom, tym bardziej że mają one razem z klastrami energii i spółdzielniami energetycznymi stanowić jeden z filarów transformacji energetycznej. Dlatego za pożądane uznać należy ustalenie, jakie są aktualnie występujące bariery prawne ograniczające rozwój OSE.

Poza analizą regulacji prawnych pomocnym narzędziem w tym zakresie będzie przygotowana przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska pt. *Analiza barier prawnych administracyjnych i organizacyjnych utrudniających rozwój społeczności energetycznych w oparciu o doświadczenia z programów wsparcia przed inwestycyjnego w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) – Inwestycja B2.2.2 Instalacje OZE realizowane przez społeczności energetyczne*³². Jak wskazuje się w tym dokumencie, analiza skoncentrowana jest na klastrach energii i spółdzielniach energetycznych, jednak duża część problemów przez nie identyfikowanych ma charakter uniwersalny – może dotyczyć innych form energetyki społecznej, w tym obywatelskich społeczności energetycznych³³.

Jako najistotniejsze ograniczenie dla rozwoju społeczności energetycznych o charakterze prawnym wskazuje się na problem związany z obowiązkiem

³⁰ Wykaz obywatelskich społeczności energetycznych, <https://bip.ure.gov.pl/bip/rejestry-i-bazy/wykaz-obywatelskich-spolcznosci/4707,Wykaz-obywatelskich-spolcznosci-energetycznych.html> (data dostępu: 24.09.2025).

³¹ Sprawozdanie z działalności Prezesa URE za 2024 rok, s. 117, <https://www.ure.gov.pl/pl/urząd/informacje-ogólne/edukacja-i-komunikacja/publikacje/sprawozdania-z-działalności/2916,Sprawozdania-z-działalności-Prezesa-URE.html> (data dostępu: 24.09.2025).

³² Zob. dokument opracowany przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska pt. *Analiza barier prawnych administracyjnych i organizacyjnych utrudniających rozwój społeczności energetycznych w oparciu o doświadczenia z programów wsparcia przed inwestycyjnego w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) – Inwestycja B2.2.2 Instalacje OZE realizowane przez społeczności energetyczne*, <https://www.gov.pl/web/klimat/analiza-barier-utrudniajacych-rozwoj-spolcznosci> (data dostępu: 18.09.2025).

³³ Ibidem, s. 3.

zakupu energii przez podmioty zobowiązane do stosowania przepisów ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych³⁴. Problem ten dotyczy głównie możliwości zakupu energii wyprodukowanej w ramach klastra energii, spółdzielni energetycznej lub OSE przez jednostki samorządu terytorialnego, będące ich członkami³⁵. *De lege ferenda* należałoby podążyć za takim rozwiązaniem prawnym, które umożliwiałoby odstępstwo od stosowania procedury zamówień publicznych w przypadku wewnętrznego zakupu lub rozliczenia energii między członkami OSE, w szczególności w odniesieniu do jednostek samorządu terytorialnego

Jako drugą barierę prawną jest rozproszenie przepisów dotyczących OSE w różnych aktach prawnych. Samą definicję i zasady funkcjonowania OSE zawarto w u.p.e., ale już określenie, z jakich systemów wsparcia może korzystać OSE – w art. 69b u.o.z.e. Warto dodać, że przepisy dotyczące klastrów energii oraz spółdzielni energetycznych znajdują się również w u.o.z.e.

Jak wcześniej wskazano, OSE posiadają autonomię dotyczącą samodzielnego ustalenia wewnętrznego podziału wytworzonej energii elektrycznej. Należy jednak pamiętać, że OSE w założeniu mają tworzyć osoby i podmioty, które nie są specjalistami w dziedzinie energetyki czy księgowości. Zlecenia tworzenia szczegółowych rozwiązań w tym zakresie ekspertom to przede wszystkim istotny wydatek finansowy, a to stawiać może pod znakiem zapytania chęć rozpoczynania działalności OSE. Podobnie brakuje określenia w sposób klarowny celów prowadzenia działalności polegającej na magazynowaniu energii³⁶ czy agregacji. Kwestie te powinny być uregulowane w statucie lub umowie OSE. Dlatego *de lege lata* należy opowiedzieć się za przyjęciem rozwiązań określających klarowne zasady rozliczeń energii dla członków OSE. Mogą one mieć postać przepisów o charakterze *ius dispositivum*, tak by stanowić propozycję gotowych rozwiązań, a nie narzuconych sztywnych regulacji, które blokowałyby oddolne inicjatywy w tym zakresie. Innym rozwiązaniem jest przyznanie kompetencji Prezesowi URE do tworzenia propozycji rozwiązań w postaci instrukcji czy wytycznych.

Kolejną barierą prawną, którą można wskazać, to brak regulacji prawnych dotyczących obowiązku przyłączenia instalacji odnawialnych źródeł energii należącej do OSE przez przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej. W celu usunięcia tej bariery *de lege lata* rozszerzyć można stosowanie regulacji przewidzianej dla spółdzielni energetycznych w u.p.e. Zgodnie bowiem z art. 7 ust. 8d¹⁴ u.p.e. przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją

³⁴ T.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1320 z późn. zm.

³⁵ *Analiza barier prawnych...*, s. 6.

³⁶ J. Kmieć, A. Tyński, *Rola magazynów energii w rozwoju lokalnych społeczności energetycznych*, [w:] M. Pawełczyk (red.), *Rola magazynów energii we współczesnej gospodarce*, Katowice 2023, s. 113.

energii elektrycznej nie może odmówić wydania warunków przyłączenia instalacji odnawialnego źródła energii, która będzie wytwarzać energię elektryczną w ramach spółdzielni energetycznej w rozumieniu art. 2 pkt 33a u.o.z.e., po spełnieniu określonych warunków technicznych.

Pomocnym instrumentem do diagnozowania barier prawnych (jak również i o innym charakterze) ograniczających rozwój OSE jest powierzenie Prezesowi URE zadania polegającego na monitorowaniu usuwania nieuzasadnionych przeszkód i ograniczeń w rozwijaniu zużycia wytworzonej we własnym zakresie energii elektrycznej i rozwoju obywatelskich społeczności energetycznych (art. 23 ust. 2 pkt 18b lit. j u.p.e.).

Podsumowanie

Wspólnoty energetyczne, takie jak klastry energii czy spółdzielnie energetyczne, postrzegane są już od dawna jako przyszłość systemu energetycznego. Wraz z rozwojem zdecentralizowanej produkcji energii odnawialnej i różnych form współwłasności konsumentów w zakresie odnawialnych źródeł energii, społeczności energetyczne mają potencjał, aby stać się standardowym modelem na rynkach energii³⁷. Nadanie ram prawnych nowemu podmiotowi, jakim jest OSE, wpisuje się w ten trend. Jednocześnie stanowi realizację wartości prawa energetycznego, do których zalicza się bezpieczeństwo energetyczne, ochronę środowiska przez wpieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii i politykę klimatyczną, efektywność energetyczną i oszczędzanie energii oraz wspólny rynek energetyczny ze skuteczną konkurencją³⁸.

Przeprowadzona analiza przepisów pozwala stwierdzić, że rozwiązania wprowadzone do ustawy Prawo energetyczne realizują cele postawione państwu członkowskiemu w dyrektywach 2019/944 i RED II. Tym samym zostały uwzględnione zastrzeżenia podnoszone w doktrynie, a dotyczące braku pełnej transpozycji unijnych dyrektyw w zakresie ustanowienia ram prawnych dla lokalnych społeczności energetycznych.

Nie zostały wprowadzone te instrumenty, które dyrektywa pozostawiła uznaniu państw członkowskiemu. Przepisy u.p.e. wprost zakazują OSE działania w sposób transgraniczny. OSE nie zostały również uprawnione do zawarcia umowy dotyczącej eksploataowania ich sieci z odpowiednim operatorem systemu dystrybucyjnego lub operatorem systemu przesyłowego, do którego ich sieć jest podłączona.

³⁷ J. Lowitzsch, C.E. Hoicka, F.J. van Tulder, *Renewable energy communities under the 2019 European Clean Energy Package – governance model for the energy clusters of the future?*, „Renewable and Sustainable Energy Reviews” 2020, nr 122, s. 2, DOI: 10.1016/j.rser.2019.109489.

³⁸ A. Szafrński, *Prawo energetyczne. Wartości i instrumenty ich realizacji*, Warszawa 2014, s. 178.

Niemniej jednak można przyjąć, że wprowadzenie do polskiego systemu prawnego obywatelskich społeczności energetycznych przysłuży się zaspokajaniu potrzeb i oczekiwań obywateli dotyczących źródeł energii oraz zwiększenia efektywności energetycznej na poziomie gospodarstw domowych poprzez zmniejszenie zużycia energii elektrycznej (przez zmniejszanie strat energii na etapie przesyłu, a tym samym i obniżenie cen dostaw).

Kolejną ważną zaletą jest ochrona środowiska, redukcja zanieczyszczeń środowiska poprzez ograniczenie emisji gazów i pyłów oraz brak konieczności wydobywania i transportu surowców kopalnych do jednostek wytwórczych. Transformacja energetyczna nie powinna jednak odbywać się w sposób nieprzemyślany. Należy pamiętać, że podstawowym celem wskazanym w u.p.e. jest zachowanie bezpieczeństwa energetycznego całego systemu elektroenergetycznego. Duże jednostki wytwórcze, takie jak elektrownie jądrowe czy elektrownie węglowe, w dalszym ciągu pełnią funkcję stabilizującą cały system elektroenergetyczny i zapewniają dostępność energii w momentach, gdy jej pozyskanie z powodów naturalnych nie jest w danym momencie możliwe. By uniezależnić się od paliw kopalnych w pełnym zakresie, konieczny jest najpierw dalszy rozwój technologii w zakresie możliwości magazynowania energii.

Wykaz literatury

- Azarova V., Cohen J., Friedl Ch., Reichl J., *Designing local renewable energy communities to increase social acceptance. Evidence from a choice experiment in Austria, Germany, Italy, and Switzerland*, „Energy Policy” 2019, nr 132, DOI: 10.1016/j.enpol.2019.06.067.
- Długosz T., *Społeczności energetyczne z pakietu dyrektyw „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków”*, „Forum Prawnicze” 2022, nr 1(69).
- Horstink L., Wittmayer J.M., Ng K., Luz G.P., Marín-González E., Gähns S., Campos I., Holstenkamp I.L., Oxenaar S., Brown D., *Collective renewable energy prosumers and the promises of the energy union: taking stock*, „Energies” 2020, nr 13(2), DOI: 10.3390/en13020421.
- Kmieć, J., Tyński, A., *Rola magazynów energii w rozwoju lokalnych społeczności energetycznych*, [w:] M. Pawełczyk (red.), *Rola magazynów energii we współczesnej gospodarce*, Inst. Prawa Gospodarczego, Katowice 2023.
- Kostecka-Jurczyk D., Marak K., *Spółdzielnie energetyczne i klastry energii jako formy energetyki obywatelskiej w Polsce*, „Studia Prawnoustrojowe” 2024, DOI: 10.31648/sp.9596.
- Lissoń P., *Czy obywatelska społeczność energetyczna to społeczność lokalna? Uwagi na tle nowych regulacji prawa unijnego i prawa polskiego*, „Prawo i Więź” 2021, nr 4(38).
- Lowitzsch J., Hoicka C.E., van Tulder F.J., *Renewable energy communities under the 2019 European Clean Energy Package – governance model for the energy clusters of the future?*, „Renewable and Sustainable Energy Reviews” 2020, nr 122, DOI: 10.1016/j.rser.2019.109489.

- Mataczyńska E., *Spółeczności energetyczne – od regulacji unijnych do polskich*, [w:] E. Mataczyńska, A. Kucharska (red.), *Klasy energetyki. Regulacje, teoria i praktyka*, Inst. Polityki Energetycznej im. I. Łukasiewicza, Rzeszów 2020.
- Mikusek P., Sokołowski M.M., *To solve a problem, it must first be named: a register of regulatory barriers to energy communities*, [w:] A. Suchoń, T. Marzec (red.), *Energy cooperatives in selected countries of the world. Legal and economic aspects*, Wyd. Nauk. UAM, Poznań 2023.
- Sobieraj K., *Promowanie energii ze źródeł odnawialnych jako przykład potrzeby współdziałania prawa i innowacyjnych technologii*, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 2022, nr 5, DOI: 10.33226/0137-5490.2022.5.4.
- Szafranski A., *Prawo energetyczne. Wartości i instrumenty ich realizacji*, C.H. Beck, Warszawa 2014.
- Szyrski M., *Ruch spółdzielczy w energetyce. Nowe trendy w energetyce lokalnej*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2021, nr 3, DOI: 10.14746/rpeis.2021.83.3.12.
- Wolter A., Ignatowicz J., Stefaniuk K., *Prawo cywilne. Zarys części ogólnej*, Wolters Kluwer, Warszawa 2020.
- Zdyb P., *Postępowania administracyjne przed Prezesem Urzędu Regulacji Energetyki*, C.H. Beck, Warszawa 2020.

Summary

Legal framework for the operation of citizen energy communities

Keywords: energy law, citizen energy community, renewable energy sources, electricity generation.

The research objective of this article is to analyze the legal framework for the operation of citizen energy communities in Poland in the context of Directive (EU) 2019/944 of the European Parliament and of the Council of 5 June 2019 on common rules for the internal market in electricity and amending Directive 2012/27/EU, to the extent that it obliges Member States to create a new entity, namely a citizen energy community, and to identify selected legal barriers based on this framework. The research was conducted using dogmatic legal and comparative legal methods. The starting point was to determine the status and scope of activities of citizen energy communities. It was established *de lege lata* that the solutions adopted by the Polish legislator regarding the possibility of choosing the organisational form of operation of citizen energy communities are based on the examples listed in Directive 2019/944, provided that they meet certain requirements. The *de lege lata* analysis also concluded that the solutions introduced in the Energy Law Act meet the fundamental objectives set for Member States in Directive 2019/944. However, legal barriers remain that discourage the creation of citizen energy communities. Despite existing legal solutions, according to the list maintained by the President of the Energy Regulatory Office, only one

citizen energy community operates in Poland, operating in the form of an association. Therefore, *de lege ferenda* proposals were identified to help remove the perceived legal barriers limiting the development of CEC.